

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

Democratic political culture

ศิริลักษณ์ จันโสภา

Sirilak chansopa

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

Public Administration, Faculty of social Sciences

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University Isan Campus

Corresponding Author, E-mail: chansopa.sn@gmail.com

Received 21/05/2023 | Revised 17/08/2023 | Accepted 17/08/2023

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือวัฒนธรรมประชาธิปไตย คือกลุ่ม หรือแผนของทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกหรือจิตใจซึ่งจะมีผลทำให้กระบวนการทางการเมืองมีระเบียบและ มีความหมาย หรือ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการหรือระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แท้จริงเกิดขึ้นได้ทันทีแต่ต้องมีการพัฒนาและศึกษาอบรม หรือบ่มเพาะประชาชนใน ระบอบประชาธิปไตย จนวัฒนธรรมทางการเมืองสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนของประเทศนั้น ๆ ประชาชน ต้องมีจิตใจ ปราปรณาในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกหรือวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง; ประชาธิปไตย; วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

Abstract

Folk songs are a medium to express local identity that has been passed down This article discusses democratic political culture, which is an important activity. Because a democratic political culture or democratic culture is a group or plan of attitudes, beliefs, feelings, or minds that result in an orderly and meaningful political process or influence a political process or system. A truly democratic political culture is immediate, but it requires the development and training or cultivation of people in a democracy until the political

culture is in line with the way of life of the people of that country. People must have a desire for democratic governance and a democratic political conscience or culture.

Keywords: political culture; democracy; democratic political culture

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยหรือวัฒนธรรมประชาธิปไตย คือ แบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง โดยวัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละชุมชนก็จะมีความเป็นตัวของ ตัวเองซึ่งถูกกำหนดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อม (ชำนาญ จันทรเรือง, 2559: 421) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แท้จริงเกิดขึ้นได้ทันทีแต่ต้องมีการพัฒนาและศึกษาอบรม หรือบ่มเพาะประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจน วัฒนธรรมทางการเมืองสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนของประเทศนั้น ๆ ประชาชนต้องมีจิตใจปรารถนาในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกหรือวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (อริย์ธัช แก้วเกาสะบ้า, 2559 : 144) จึงสามารถกล่าวได้ว่า “**ปัจจุบัน วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยกำลังเคลื่อนจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าไปสู่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม**” พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2561 : 429)

จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการทำงานภายในรัฐนั้น ๆ ว่ามี วัฒนธรรมทางการเมืองในการทำงาน และบุคคลในสังคมจะผ่านกระบวนการปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกลมกลืน การเมืองมาแต่แรกเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง การกลมกลืนทางวัฒนธรรมสังคม และ วัฒนธรรมทางการเมือง ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง ถือเป็นสิ่งที่ ประชาชนต้องรู้

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้คน การทำความเข้าใจ วัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งรวมถึงวิถีปฏิบัติและคิดเกี่ยวกับการเมืองในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และที่ทำงานจำเป็นต้องเรียนรู้ว่ารัฐบาลทำงานอย่างไรและค่านิยมใดมีความสำคัญ ถ้าไม่เข้าใจ อาจสับสนว่าแท้จริงแล้วหมายความว่าอย่างไร

ความหมายวัฒนธรรมทางการเมือง

พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ (2561 : 421) วัฒนธรรม คือ การดำเนินชีวิตของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แสดงออกถึงความมีระเบียบเพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง สมัยครุสमानสามัคคีกลมเกลียวกัน มีศีลธรรมอันดีงามและความก้าวหน้า

ชำนาญ จันทรเรือง (2559: 421) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองคือ แบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง โดยวัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละชุมชนก็จะมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งถูกกำหนดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อม

จรรยา หนูทอง แสงอุทัย (2557 : 426) กล่าวว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยอยู่ในระดับต่ำเพราะ 1) ประชาชนโดยทั่วไปมี ความเชื่อว่าการเมือง หรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของผู้เฒ่าซึ่งเป็นคนจำนวนน้อย 2) ประชาชนเห็นว่า

การเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่โจ่งแจ้งเกินไปจนเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องสกปรก 3) ประชาชนยอมรับใน อำนาจอธิปไตย ตนเองไม่มีอำนาจหรือความสามารถทางการเมืองแต่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการเป็นบุคคลที่มีอำนาจ และมีอิทธิพลต่อการมีวัฒนธรรมทางการเมืองไทย หรือค่านิยมทางการเมืองของคน ไทยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นลูกตุ้มที่แกว่งจากจุดปลายสุดด้านหนึ่ง คือ อิสระนิยมในระดับ ครอบครัวมาอยู่ปลายสุด อีกด้านหนึ่ง คือ อำนาจอธิปไตยในระดับสังคมและการเมือง คนไทยชอบแสดงความเป็นคนมีหน้าใหญ่ใจโต ไม่คำนึงถึงฐานะของตน ชอบแต่งกาย และมีทรัพย์สินที่แสดงความมั่งคั่ง เช่น มีรถยนต์ราคาแพง เทียวไนต์คลับ ชั้นสูง ใช้ของต่างประเทศ ฯลฯ

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2557 : 166) พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมแบบพลเมือง วัฒนธรรมแบบพลเมืองที่จำเป็นต้องสร้างขึ้น เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยมี 6 ประการสำคัญ คือ สำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำนักแห่งการ รักษากฎหมายและเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัดการมีจิตสาธารณะ การยึดหลักสันติวิธีและการ ประนีประนอม การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น และการมองโลกในแง่ดี

วิศรุตฯ ทองแถมแก้ว (2557 : 545) ได้กล่าวว่า การเสริมสร้าง ประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการแบบ ประชาธิปไตยนั้น เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการอบรม ปลูกฝัง หล่อหลอม กล่อมเกลา ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากสังคมอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้การ เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง จึง ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชนชั้นกลางทั่วประเทศ ทั้งการเรียกร้องให้เกิดการ ยอมรับเห็นพ้องต้องกัน เพื่อความสำเร็จของเจตนารมณ์ในอุดมการณ์ร่วมกัน เพื่อน ำไปสู่จุดเริ่มต้นของการเมือง ภาคพลเมือง

สรุปได้ว่า **วัฒนธรรมทางการเมือง** หมายถึง กลุ่มหรือแผนของทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกหรือจิตใจซึ่ง จะมีผลทำให้กระบวนการทางการเมืองมีระเบียบและมีความหมาย หรือเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อกระบวนการหรือ ระบบการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นผลจากแบบการถ่ายทอดของประวัติศาสตร์ของประเทศ วัฒนธรรม ทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลเป็นตัวกำหนดระบบการเมือง

ความหมายประชาธิปไตย

วิชัย ตันศิริ(2557 : 43) กล่าวว่า หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือการที่ประชาชนภายในรัฐนั้น ๆ มีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค มีความเป็นนิติรัฐ อำนาจอธิปไตยเป็นของ ปวงชน และเป็นการปกครอง โดยเสียงข้างมาก เคารพเสียงข้างน้อย (Majority Rule and Minority rights)

ประชาธิปไตย หมายถึง คือการที่ประชาชนภายในรัฐนั้น ๆ มีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค มีความเป็นนิติรัฐ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และเป็นการปกครอง โดยเสียงข้างมาก เคารพเสียงข้างน้อย คำว่าประชาธิปไตย บ่งบอกถึงลักษณะที่สำคัญ อยู่ 4 ประการคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยประชาชนทุกคนในรัฐมีความเสมอภาค

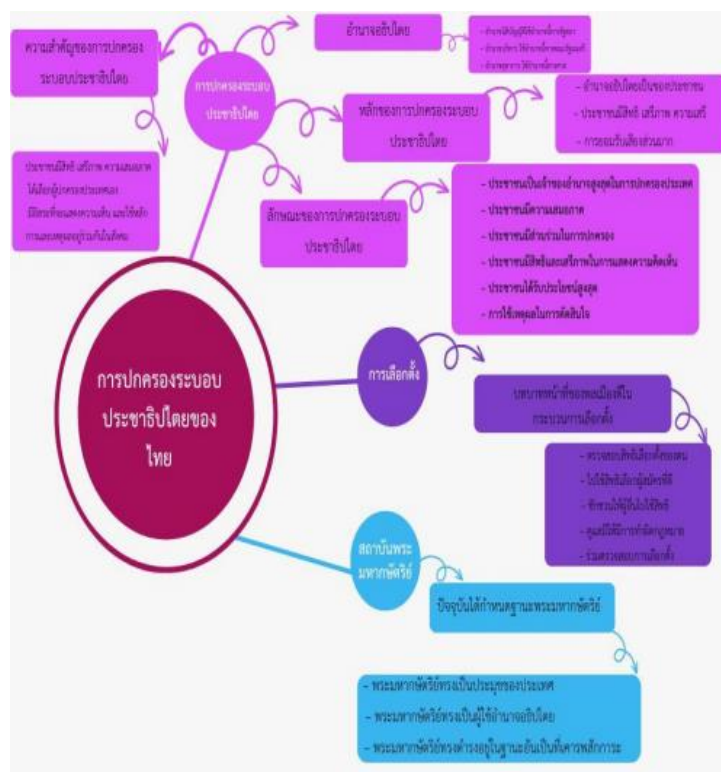
พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2558 : 9) พบว่า ตัวบ่งชี้ของวัฒนธรรมทาง การเมืองที่ไม่เอื้อต่อ

การพัฒนาประชาธิปไตย อันได้แก่ การไม่สนใจมีส่วนร่วมทางการเมือง ขาดจิตสำนึกแห่งการ ไม่รักษากฎหมายและการเคารพกติกาของสังคม มีแนวคิดเรื่องจิตสำนึกที่คับแคบ ขาดความเข้าใจ เรื่องการ รู้จักใช้สิทธิของตนเองและเคารพสิทธิผู้อื่น

อริยธัช แก้วเกาะสบ้า (2559 : 144) กล่าวว่า วัฒนธรรมทาง การเมืองแบบประชาธิปไตย ที่สมบูรณ์แท้จริงเกิดขึ้นได้ทันทีแต่ต้องมีการพัฒนาและศึกษาอบรม หรือบ่มเพาะ ประชาชนใน ระบบประชาธิปไตยจนวัฒนธรรมทางการเมืองสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนของประเทศนั้น ๆ ประชาชนต้องมีจิตสำนึกในการปกครองในระบบประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกหรือ วัฒนธรรมทางการเมือง ในระบบประชาธิปไตย

สุรชัย ศิริไกร (2550: 8) วิเคราะห์ว่าประชาธิปไตยของไทยนับตั้งแต่การ เปลี่ยนแปลงการ ปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมานั้นประสบความล้มเหลว เนื่องจากผู้นำทางการเมืองไทยเน้น การพัฒนาประชาธิปไตยไปที่การพัฒนาสถาบันทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว คือ ให้ความสำคัญ กับการร่างรัฐธรรมนูญ การพัฒนาความเข้มแข็งของพรรคการเมือง การกระจายอำนาจระหว่าง สถาบัน การเมือง และพัฒนา องค์การอิสระอื่นขึ้นมาควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของสถาบัน การเมืองต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาระบบการ เลือกตั้ง แต่ละเลยการพัฒนาปัจจัยด้านวัฒนธรรมทาง การเมือง อันเป็นแบบแผน ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และ พฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคม

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

บทสรุป

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือวัฒนธรรมประชาธิปไตย คือ กลุ่ม หรือแผน ของทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกหรือจิตใจซึ่งจะมีผลทำให้กระบวนการทางการเมืองมี ระเบียบ

และมีความหมาย หรือเป็นสิ่งที่มียุติพลต่อกระบวนการหรือระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แท้จริงเกิดขึ้นได้ทันทีแต่ต้องมีการพัฒนาและศึกษาอบรมหรือบ่มเพาะประชาชนใน ระบอบประชาธิปไตยจนวัฒนธรรมทางการเมืองสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนของประเทศนั้น ๆ ประชาชน ต้องมีจิตใจปรารถนาในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกหรือวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา หยุทอง-แสงอุทัย. (2557). **วัฒนธรรมทางการเมือง**. สืบค้นจาก www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000147864.
- ชำนาญ จันทรเรือง. (2559). **วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย**. สืบค้นจาก www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637713. หน้า 421.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขต
ชนบท อีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง และหมู่บ้านสะอาด ตำบล
สะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. หน้า 166.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2558). **วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนา
ประชาธิปไตย**. รายงาน การวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า 9.
- พระครูวินัยธรจักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2561). วัฒนธรรมทางการเมืองกับประชาธิปไตยของไทย.
วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2554). วัฒนธรรมทางการเมืองไทย. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. หน้า 49.
- วิชัย ตันศิริ. (2557). **ศาสตร์การสอนความเป็นนักประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : สถาบัน
นโยบายศึกษา มูลนิธิ ส่งเสริมนโยบายศึกษา. หน้า 43.
- วิศรุตฯ ทองแกมแก้ว. (2557). **พัฒนาการวัฒนธรรมทางการเมืองไทย : จาก “ประชาธิปไตยเบ่งบาน”
สู่ “การปฏิรูปประเทศ”**. ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัย ราชภัฏสงขลา. หน้า 545.
- สุรัชย์ ศิริไกร. (2550). **“การพัฒนาประชาธิปไตยโดยปราศจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและ
จริยธรรมทางการเมือง.”** เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง วัฒนธรรมการเมือง
จริยธรรมและการ ปกครอง. ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพฯ. หน้า 8.
- อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า. (2559). **วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ :
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หน้า 144.